

СВОБОДА

LIBERTY

ЖУРНАЛЪ ДЛЯ РУССКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУССКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“

РѢКЪ VI.

Мт. Кармель, Па. Четвергъ 28-го Липня 1898.

Число 30.

Календарь.

28	Ч.	Антигона муч.
29	П.	Марины муч.
30	С.	Анны Бемилана
31	П.	8. По Св. Мокрина
1	П.	1. Иаи пророка
2	В.	Симона юрод.
3	С.	Марии Магдалины

Знѣсть

Зъ поля битвы. — Положене жидовъ и мазуровъ въ краю. — Вѣсти зъ Бразиліи. — Утиена або наука о здравствѣ. — Новинки. — Фейлстонъ: Про пустро землі. — Испанско-американска война. — Стхи: Беркутъ. — Сувокой. — Оголошени

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk

Box 127

SHAMOKIN, P. A.

И увѣдомлять секретаря по адресою:

Rev. Antony Bonczewsky

10 May Str.

ANSONIA, Conn.

ЗЪ ПОЛЯ БИТВЫ.

Президентъ Сполученыхъ Державъ выдавъ прокламацію, въ котрой оголошуе тымчасовый зарядъ для мѣста Сантіаго де Куба и околлицъ, та що портъ отвореный на ново для вѣхъ гавделовыхъ корабльв. — Коли война сквчптъ ся, оголоситъ ся независимость Кубы и участь въ управлѣ возмуть вѣхъ горожане на Кубѣ безъ взгляду на народность, або партіи.

По подданю ся Испанцѣвъ въ Сантіаго де Куба зайшло непорозумѣне помѣжъ Шафтеромъ вождомъ америк. войскъ, а Гарцією вождомъ одной части кубаньскихъ повстанцѣвъ. — Гарція написавъ листъ до Шафтера зъ докорами, чому той не повѣдомивъ его про поддане ся Сантіаго, та

„GONE WITH A HANDSOMER MAN.“

Сполучени Державы и Куба

чому не запросивъ его на урочистотѣ вывѣшенія американской флага. Коли президентъ про те дѣзнавъ ся, высказавъ свой жалъ по поводу непорозумѣня и жичить себѣ, щобъ згода на ступила якъ найскорше. — Кромѣ того президентъ заповняе кубанцѣвъ, що Сполученій Державы не мають злыхъ намѣровъ взглядомъ ихъ, а хотять лишь боротись въ имя независимости Кубы.

Филиппины, леда депъ будутъ заняты. Американцѣвъ суть невий того, що Испанцѣвъ задля браку поживы подддутъ ся, але большій буде клопотъ зъ самими повстанцями, котрыхъ есть кѣлька партій и кожда зъ нихъ хоче ребити на свою руку. Агвиналдо, оденъ зъ знатѣйшихъ проводникѣвъ повстанцѣвъ оголосивъ ся диктаторомъ Филиппинъ.

Положене жидовъ и мазуровъ въ краю.

—

Недавно дойшли насъ вѣсти, що въ заходній Галициѣ Мазуры (польскій хлопъ) рѣжуть жидовъ. Се тѣ самый Мазуры, що р. 1846 рѣзали власну шляхту. Поляло ся навѣтъ тронки кровы избраного Израиля, а не мало жидовского маетку пошло зъ дымомъ и вѣтромъ, або попали въ руки грабѣвничковъ. Що-жъ за причина тыхъ розруховъ? Що пошло польского хлопа до того, чтобы забавити ся коштомъ жидовскимъ? Коли-бъ такъ можна было повѣрити польско-шляхотскимъ газетамъ, що надають тошъ супольной господарцѣ нашого краю и боронять интересы шляхты, котра загарбала вѣсь въ свои руки, то водповѣдь готова: агитаторы и элементы оппозиційны т. е. тѣ люде, товариства и партіи, котры не годять ся зъ шляхоцкою политикою в господарскому краю, бо та просту веде до закрѣпощеня вѣхъ пниш станы крестьянскаго населеня. Тымчасомъ оно неправда. Не треба бути великимъ политикомъ, або глубоко вченимъ, чтобы не доглянути причинъ. Польско-шляхоцкй политики и газетарѣ, коли зайдѣ шось такого, що кидаетъ лихе свѣтло на ихъ господарку, або ихъ хвалѣбамъ „не вышкетко добже и легальне“ по-за границями краю, завдае брехню, звыкли звалювати на вѣхъ в на вѣя, только не самъ на себе. Тѣ причы не суть нынѣшній. Они, можна сказати, вже мають свою петорію, хоба що въ остатныхъ цару рокахъ такъ досолили и приперчили мазурской шкѣрѣ, що не стало терпѣнью.

Тѣ причины суть: нужда, лиха шляхоцка господарка и расова ненависть.

Галицка нужда такъ руского якъ и мазуурского хлопа знала добре; она мае вже свѣтову славу. Роздроблене хлопскихъ грунтовъ пошло такъ далеко, що не найде пары для себе въ цѣлой Европѣ. Будучій историкъ хлопской посялости буде мусѣвъ колпесъ за поможію поблѣншючого шкла въ табулярныхъ книгахъ глядати тыхъ значковъ, що нынѣ означаютъ хлопску посялость. Кромѣ того майже цѣлорѣчній вѣщастя и неврожай остатныхъ цару роковъ вѣгнали до хлопскихъ хатъ голодъ скорше, якъ можѣ было сподѣвати ся. А шляхоцкй верховодцѣ, вмѣсто тому закрѣпчи и задоситъ учпнны жаднымъ сѣльского населеня, дбали лише про осущене своихъ цѣлей вѣми можлпвымъ и неможлпвымъ спосовами; будували Польщу на Русь; за руской центы вѣдрестаровували старій, корольскій муръ Вавелю и т. д., а хлопны показували грушки на верѣбъ, або туманили золотыми словами, бо се вже и такъ было жертвою для „быдла“ зѣ стороны паньской. А коли хлопъ не дуже вѣривъ тымъ словамъ и можѣ было сподѣватнсе, що пойдѣ своею дорогою, тогды показувано ему жандарѣвъ и войско, кулѣ, багнеты и арешты.

Той роботѣ помагали на просторони цѣлого краю жиды, котры суть однаково уснобленій для панѣвъ и хлопѣвъ, а ели наразѣ тримають зъ хлопами, то лише для интересу. Жидѣ выступае ворожо проти хлопа в троякомъ видѣ: яко шинкарь та гандляръ, лихваръ и агитаторъ паньскій, т. е.

яко такіи, що розпиваетъ, олухаетъ и ошукуе хлопа.

Колпесъ давнѣйше панѣвъ накладалъ хлопамъ на водробокъ. Нынѣ тѣ часы минули безоворотно, нынѣ навѣтъ вже пропинація не въ паньскихъ рукахъ, але въ краевыхъ. Край выкупивъ пропинацію водѣ панѣвъ за 66 миліонѣвъ зр. а. в. Паны сховали грошѣ и нѣчого не стратили. Они вынаймають водѣ выдѣлу цѣлій круги пропинаційны и воднаймають жидамъ за поможію цѣну. И жидѣ спокѣйно на коршмѣ шинкуе, розпиваетъ, олухуетъ и вызпекуе, бо попри шинкованю вѣнъ звывкло провадити торговлю вѣмъ можлпвымъ, навѣтъ достарчуванемъ дѣвчатъ и молодницъ для паничѣвъ. — Жидѣ также и повѣрникъ паньскій. Панѣвъ безъ жиды нѣчого не купити анѣ не спродаетъ. Жидѣ милѣйшій панови якъ хлопъ, котрый на обохъ працюе. Примѣрѣвъ зъ галицкго жития можѣ навести богато, де хлопны заложили читальню або крамницю, а панѣвъ зъ жидомъ въ першій мѣрѣ перешкаждали, а коли самій селяне хотѣли воднаймити коршму та трафіку и заложити християнскому госиоду, то панѣвъ жидови танне путствивъ, а хлопа водкинувъ.

Въ той способъ вчатъ хлопа дозрѣлости.

На такыхъ суспольно-политичныхъ основахъ водбувають ся въ краю борбы политичній и національной. Панѣвъ, що держать вѣсь въ рукахъ и политику, навѣтъ въ политичѣ не годенъ безъ жиды обѣйти ся. Жидѣ агитаторъ, жидѣ купце и выдурюе картки до голосованя; жидѣ въ часѣ выборовъ диктуе жандармамъ и старос-

тамъ хто небезпечный, кого треба арештувати; жидѣ разомъ зъ паномъ и польскимъ ксьондзомъ засѣдае до комисіи выборчон и помагаетъ шахрувати и т. д. Однимъ словомъ, жидѣ помагаетъ вкорочувати горожаньскій права слабшихъ, та для интересу ставѣ орудіемъ въ шляхоцкихъ рукахъ, а тымъ самымъ жидѣ, котрого не глубоко вчений мужикъ бачивъ все на передѣ, мусѣвъ першій впасти жертвою помсты. А коли до того додамо ще ненависть до жидѣвъ, то причыны протижидовскихъ розруховъ ставутъ ясными якъ на долони. Правда, въ часѣ самыхъ розруховъ могли мати мѣсце ще инші чинники, якъ звыкло дѣе ся, котры доливали оливы до огню, однакъ тѣ безъ першихъ не значать нѣчого.

Таки смутній водносны старого краю примусили спокѣйного, отяжѣлого, вѣковымъ ярмомъ пригнетеного руского хлопа опустити батьковску землю и шукати лѣпшой долѣ за моремъ, — а польского хлопа-мазура, котрыи есть горячѣйшой вѣдчѣ и больше понятливый, ихнули до помсты надъ ворогамъ. Въ першій линіи вѣнъ бачивъ и спѣткавъ жиды, отже и на жиды кинувъ ся. Що оно стало ся такъ, а не вчинили сего жадній агитаторы, есть найлѣпшимъ доказомъ те, що майже въ одной хвилі тѣ розрухи розширили ся на цѣлу заходню Галичину т. е. обявили майже цѣлу мазурщину.

А що зробили для усмирення верховодчій политики? Осѣ нѣмъ вышлпми зъ остовпѣня першон хвалѣ, сейчасѣ для обороны жидѣвъ выслали войско. Поляла ся мазурска кровь, кульки ман-

(Продовжене на другой сторѣнѣ.)

ПРО ПУТРО ЗЕМЛѢ.

(Копецъ)

XIV. Подземній яскниѣ Въ якій способъ они повстають? Слѣды звѣрять в людеи, які колпесъ мешкали в яскняхъ.

Бесѣдуячи про працю подземной воды, згадувалисьмы и про яскниѣ, якы та вода повывывала въ нутрѣ землѣ. Такихъ яскниѣ есть въ земной шару дѣсятки тысячы. Меншій, се лишь шпаны и прѣрвы мѣжъ скалами; большій — властивій яскниѣ або пещеры, суть обширній заглубленя въ глубинѣ землѣ, що лучатъ ся зъ ровнею землѣ за поможію вузкихъ прогалинъ.

Ели яскниѣ не дуже глубоко подѣ землю, то наповняе ихъ звычайно воздухъ — холодный, якъ въ пивницяхъ. Ели лежать глубоко, то часто-густо переполнені газами, котры суть убійчій для звѣрять и людеи. Мѣжъ иншими, въ Италиі, недалеко Неаполя, есть яскниѣ, звана „собачою пещерою“. Проводники, що обводять подорожныхъ по той яскниі, берутъ зъ собою малу собаку; та ледви увѣйдуть до цутра яскниѣ, собака падае мертва, мовъ бы вдарена громомъ, подчасѣ коли люде могутъ по нѣй ходити свободно. Походитъ оно зъ водти, що на самомъ днѣ той пещеры, збирае ся убійчій газъ, тяжшій воздуха, званий вулканымъ газомъ; нѣчо дивного, що собака якъ низьке звѣрѣ, воддыхаючи при землі тымъ газомъ, мусить отру-

ити ся. По выходѣ зъ той „собачон пещеры“ проводникъ несе собаку до воды, стараючи ся привернути еѣ до житя, однакъ не все оно удае ся.

Треба заимѣтити, що водѣ того самого газу гинуть деколи и люде, що спускають ся до глубокихъ долѣвъ, пивницъ або копанель и также и тѣ, котры спятъ въ избахъ, де водбувае ся ферментация спиритусу, пва и вина.

Повстане пещеръ бувае дуже рѣдко: творять ся они подчасѣ землетрасеня наслѣдкомъ розрываня ея сыпкихъ скалъ, що лежать подѣ больше збитыми; вайчастѣйше однакъ пещеры повстають зъ выполоканя водою якогось минерального гнѣзда, що легко дасть ся рознустити въ водѣ.

Найкрасивѣйшій пещеры стрѣчаемо въ ваньяныхъ скалахъ. Въ такихъ пещерахъ суть соплѣ при склепѣнью и ваньянй стовпы, подпѣраючій склепѣне, а середѣ урочистов типпны, чути на вѣхъ стороны плюскѣтъ капель воды, що падають зъ горы.

Нѣчо цѣкавейшого якъ повстане тыхъ соплѣвъ и ваньяныхъ стовпѣвъ въ пещерахъ? Пригляньте ся капли воды, котра вивсае зъ склепѣня пещеры, водрываетъ и падае въ долину.... Сеса вода не есть чистою: мае она въ собѣ рознущене вапно. Коли капля выскетъ, лишаесть зъ неа трохи вапна: часть его творить маленькій, незамѣтній сопель на горѣшномъ склепѣнью пещеры, а часть, падае въ долину и творить тамъ тежъ такий сопель. Слезитъ друга капля — и зновъ лишае трохи вапна, котре осѣдае на горѣшномъ и долѣшномъ соплю. Те саме робить капля трета, четверта и миліонова.... Соплѣ по-

большають ся; горѣшный выдовжуесть въ долину, долѣшный нарастае въ гору — а рвночасно грубѣють. И такъ дѣветъ черезъ сотки тысячы лѣтъ. Ажъ оба соплѣ, горѣшный и долѣшный, стыкають ся и злѣпляютъ ся зъ собою. Тогдѣ вода, сплываючи по ихъ бокахъ, побольшае ихъ, они грубѣють и зъ часомъ, по тысячахъ лѣтъ, повстають зъ нихъ стовпы, котрыхъ кѣлькохъ людеи не могутъ обнять руками. Творене ся тыхъ ваньяныхъ стовпѣвъ, есть найкрасивѣйшій прѣмѣромъ повольнон, але безнастаннон працѣ одной каплѣ воды.

Понеже такий самій соплѣ повстають и на стѣнахъ пещеръ, тому творить они часто рѣзбы, пригадуючій розличного рода предметы.

Зъ инпихъ цѣкавыхъ рѣчей въ пещерахъ згадати ще належить про лилѣвѣвъ, котры спятъ тамъ цѣлій день, завѣшеній на задныхъ лабкахъ, по вѣхъ заглубленяхъ стѣнъ и склепѣня.

Деколи въ пещерахъ суть подземній озера и рѣчки, якъ въ славной „мамутовой пещерѣ“ въ пѣвнѣчній Америцѣ, въ штетѣ Кентуки. Цѣлыми днями подорожний може ходити по численыхъ избахъ и коридорахъ той пещеры, можѣ плавати по озерахъ и рѣкахъ — не оглянувши — помимо великихъ трудовъ — навѣтъ половины красы. Цѣкава рѣчь, що въ тыхъ подземныхъ озерахъ суть розличній звѣрята — рыбы, раки, овады — по большій части слѣпій або зъ очима, зарослыми скѣрою. И справдѣ, на що-жъ придали бы ся вмѣ очы въ понурѣмъ, чорномъ подземелю?

Але ще що цѣкавейше, що въ богато пещерахъ находятъ ся кости звѣрять, якы колпесъ жили на землі. Однѣ зъ тыхъ костей належать до драчѣжныхъ звѣрять, котры обѣбрали собѣ мешкане въ пещерахъ, иншій зновъ суть костями, затыгненыхъ нами жертвъ.

Въ концѣ середѣ костей звѣрять можна знайти иншій меншій, зграбѣйшій — выразно, костяки людеи....

R 59

По при нихъ бачити можна порозкидуваній куеники острого камѣня, мовъ бы нарочно выглаженныхъ и пригадуючыхъ намъ топоры, ножѣ, пилки. Тѣ камѣня — то знаряды и оружіе чоловѣка зъ тыхъ померклыхъ часѣвъ дикости, коли его мешканемъ були пещеры, уберанемъ куеникъ медвежои шкѣры, а одинокою обороною — деревяна ломака або куеникъ острого камѣня, котрымъ треба было здобувати для себе поживу и боронити ся водѣ нападѣ дикахъ и небезпечныхъ звѣрять.

За Бжеминскимъ перепоствѣ Ст. Хлопѣвъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political newspaper published in this country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All communications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата річна 2.00
До старого краю..... 3.00

Всѣ дописи в грошѣ про-
сятъ высылати подѣ адресу:

То „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЪ ЩО
ТЪЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРГЪ.

Entered the post office at
Mt. Carmel, Pa. as second
class mail matter.

Купуйте книжки!

Въ редакціи „Свободы“
можно достати слѣду-
ющіи книжки:

Канадійска Русь
Написавъ Н. Дмитровъ
цѣна 10 цѣт.

**Якъ чортъ заслуживъ
кусника хлѣба.**
цѣна 10 цѣт.

Образки зъ Америки.
Написавъ Вузьло.
цѣна 10 цѣт.

**Народный рухъ Ав-
стро-Угорскихъ Ру-
синовъ Ч. І.**
Написавъ М. Павличъ.
цѣна 15 цѣт.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ“.

(Продовжане вѣ стороны першої)
ліхерей зъ ласки выспихъ
братѣвъ поласкотали коста
польского хлопа и арешты
стали наповнювати ся. —
Що ще больше? Ще въ 33
повѣтахъ заходной Галичи-
ны запроваджено станъ ви-
сморковъ т. е. завѣшено всѣ
горожанскіи права консти-
туційнїи и запроваджено на-
гляд суды т. е. такїи, що
зловивши на горячѣмъ у-
чинку — караютъ виновни-
ка на мѣсци до 24 годїнь
безъ жадного вѣдклику, хотъ
бы навѣтъ смертю. Тїи по-
вѣты суть: Бяла, Вохня,
Бржеско, Добрава, Горлиця,
Грѣбовъ, Ярославъ, Ясло,
Кольбушова, Краковъ, Крос-
но, Ланьцутъ, Лиманова,
Лѣско, Мелець, Мишленце,
Ниско, Новый Санчъ, Най-
марктъ, Пильзно, Подгурже,
Перемышль, Ропчице, Рже-
шовъ, Сянокъ, Сайбушь,
Стрижовъ, Тарноберже,
Тарновъ, Вадовицъ и Ве-
личка. Кромѣ того, якъ звы-
кло въ такихъ часахъ, зам-
кнено богато товариствъ и
заказано деякіи часписи по
большимъ мѣстахъ и то пе-
реважно робѣтничїи и соці-
ялістичнїи.

Чи тїи мѣры усмирена роз-
рухѣвъ доведуть до цѣли,
покаже будучность. Однакъ
уже теперь суть они схи-
бленїи. Правда, багнеты и
нагляд суды, розрухамъ ско-
ро положить конецъ, бо
страхъ передъ силою зна-
чатъ богато, однакъ чи на
довго? Они успокоятъ толь-
ко на якійсь часъ, чтобы
колись познѣйше зновъ по-
вторили ся зъ ще большю
завязтостію. Такъ оно ста-
не ся, сли зла цѣлковито
не усуне ся, сли такїи вѣд-
носини, що були причиною
розрухѣвъ, будутъ панува-
ти дальше. А що польско-
шляхоцкїи верховодцѣ не
скоро се зроблятъ, можна
вносити зъ сего, що тепе-
рѣшнїи станъ выемковїи
они выкористали не лише
до усмирена розрухѣвъ и
укараня винныхъ, але та-
кожь до угнетеня своихъ
політичныхъ протавникѣвъ.
Примѣромъ; замкнено со-
ціялістичнїи товариства и
завѣшено ихъ газеты, котрїи
ворогамїи жидѣвъ не були
и не суть, подчасъ коли
протїижидѣвскїи газеты вы-
ходятъ дальше и спокойно
пишуть на жидѣвъ; а по
друге завѣшено консти-
туцію въ пару такихъ повѣ-
тахъ, де розрухѣвъ не было.

Але нїи тамъ! Сли р. 1846
и остатнїи подѣвъ дають за
мало науки и перестороги,
то най посподарятъ дальше
по своему. Прїйде часъ, а зъ
нимъ и покута.

Такїи суть причины, станъ
и наслѣдки протїижидѣвскїи
розрухѣвъ въ старѣмъ краю.
Они були лише въ заход-
ной Галичинѣ на мазурци-
нѣ т. е. мѣжь польскимїи
хлопами, до вѣходной Га-
личины т. е. на руску часть
они ще не достали ся, а
пару повѣтовъ гѣрскихъ зъ
населенемъ мѣшанымъ и од-
нѣ чисто-рускїи не можутъ
входити въ рахубу, бо тамъ
еще тыхъ розрухѣвъ не було.
Однакъ знаменитыи полі-
тикѣ и вченїи „А. Р. Вѣст-
ника“, пишучи о той спра-
вѣ въ ч. 25, не вытримавъ,
щобы не примѣшати „фран-
ковско-радикаловъ“ и т. д.,
хочъ першїи лѣпшїи муж-
икѣ зъ грѣбовского знае,
що Русини на заходнѣ Га-
личину не мають жадного
вплыву. Ось що пише той
вченїи: „Жалѣемъ дуже,
что въ томъ нещастіи, хотъ
изъ малой части, компро-
тованы (!) и наши Русини,
о которыхъ вообще извѣст-
но, что суть почитателями
закона и религіиные. Но то
смутнїи плодъ рушнїи-ско-
новоерско-фонетичского ра-
дикализма, заквашеного ква-
сомъ соціялізма и викраино-
манїи.“ — А то втѣвъ! То
всѣ разомъ зъ Мазурами
пасуе якъ кулакъ до носа!
Мы такожь жалѣемо разомъ
зъ тымъ вченїемъ, але надъ
его глушотю и злобою. Ще
глушоту можна бы простити,
але въ кождѣмъ разѣ чело-
вѣкъ не повнненъ писати
о томъ чога не знае; але
злѣбу годѣ простити. А по
друге сли газета, когра по-
винна служити для просвѣ-
ты, годуе неправдою своихъ
читателѣвъ, то така просвѣ-
та вѣдѣе ся на шкѣрѣ са-
мыхъ просвѣтителѣвъ, що
доказуютъ повышѣи розру-
хи.

А. Вончевскїи.

ВѢСТИ ЗЪ БРАЗИЛІИ.

Ще въ першихъ дняхъ
сѣчня с. р. — отже въ са-
мыхъ початкахъ мого при-
бути въ Америку, написавъ
емъ листъ до Бразилїи, до
о. Кизимы и просивъ-емъ,
щобы подавъ менѣ де-що о
житю нашихъ людей зъ по-
вѣту сокальского, особливо

про тыхъ пару родинъ, що
походять зъ сѣль, котрїи на-
лежалл до мѣи парохїи.
Просивъ-емъ такожь о адре-
сы, бо моя нотатка зъ адре-
сами загинула десь въ до-
рожѣ. Довго прїйшло ся
ждати на вѣдѣвѣдѣ. Я ду-
мавъ, що мой листъ затри-
мавъ ся въ дорожѣ. Однакъ
— на мою радость — семи
днями отримавъ-емъ листъ
о. Кизимы, вразъ зъ письмами
двоухъ бувшихъ моихъ па-
рохїянъ. Листъ о. Кизимы
писаныи 8. червнїи, а тыхъ
двоухъ емігрантовъ ще 27.
марта. Правдоподобно, они
вѣдали свои листы о. Ки-
зимѣ до переселеня, а о. Ки-
зима зъ браку часу, не мѣгъ
скороше вѣдослати.

Дечимъ зъ тыхъ листѣвъ,
хотѣвъ бы мѣ подѣлїти ся
зъ шпирною громадою, бо
все таки есть въ нихъ де-
що цѣкавого про жите та
духъ нашихъ людей, що о-
сѣли въ Прудентополїсѣ,
провінци Парана. А зъ дру-
гой стороны тїи люди про-
сятъ, щобы о томъ звѣсти-
ти ихъ рѣдню, що зроблю
въ части въ сей способѣ, бо
наша „Свобода“ доходить
до тыхъ сѣль.

І.

Першїи листъ о. Кизимы
писаныи толькѣ до мене,
отже нема потреби его по-
давати. Скажу толькѣ, що
о. Кизима по довгихъ та-
шатахъ зъ португальскимїи
бискупамїи зѣставъ таки знан-
нїи самостѣйнымъ парохомъ
въ Прудентополїсѣ и име-
нованымъ генеральнымъ мї-
сіонаромъ рускимъ въ епар-
хїи куритибской т. е. въ
провінцияхъ: Парана и Сан-
та Катарина. А въ тыхъ дняхъ
сподѣвае ся прїѣзду о. Мар-
тинюка, монаха Василїани-
на и одного братчика. Про
долю нашихъ людей згадуе
о. Кизима дуже коротко.
„Нашїи колонїсты — краже
по гѣркой бѣдѣ, починають
приходити до себе, по да-
леко, дуже далеко имѣ до
добра. Дочекали ся потро-
хи кукурудзы и гарной фа-
солѣ — отъ и вже весѣ.
Вже зъ голоду не будутъ
гинути, якъ гинули. Чога
вишого не заразъ дочека-
ють ся..... Богато —
дуже богато нашихъ людей
выгнїнуло, а що дѣтей про-
пало въ рукахъ Бразилї-
янѣвъ, то оденъ Богъ знае(!)
Таты и мамы продавали свои
дѣти за колька мильрейсовъ
або за трохи муки, а що
жѣнокъ и дѣвчатъ поїшло

на злу дорогу, то не пора-
хувавъ бы.“
Тыхъ колька слѣвъ про
нашихъ людей, однакъ —
якъ менѣ видѣть ся — трѣ-
пки за яскраво зѣставленїи
и въ дечѣмъ не годятъ ся,
навѣтъ зъ успѣбленемъ на-
шого чѣловѣка. Въ Пруден-
тополїсѣ есть маленька ка-
плиця, дѣмъ для священни-
ка буде еи, мѣсца годѣ
церковѣ и школу суть го-
тови, однакъ то все їде
поволеньки, бо люди дуже
бѣднїи.

ІІ.

Другїи листъ Ивана Пе-
тровича, що походять зъ
Городища варяжского, пов.
Сокаль.

„Духовнїи отче!
Поздоровляю васъ нынѣ я
чѣловѣкъ подлїи и убогїи,
щастїи и здоровя жичу зъ
серця. Дякую за те, що жа-
даете, щобысьмо вѣдывали
се одїи до другихъ зъ да-
лекихъ краѣвъ и показали
любовь-дѣти руской землѣ,
розеянии по свѣтѣ; розпо-
вѣди о своимъ щастїи, о до-
ля, яка насъ чекала за о-
кеаномъ.“

Покинулисьмо руску зем-
лю, выпрацювану, дѣдовъ,
прадѣдовъ, отцѣвъ нашихъ;
покинулисьмо дороги и стеж-
ки, выѣздженїи и выдопанїи;
покинулисьмо тїи пороги
и домы, школы и домы бо-
жїи, що побудовали для на-
шого добра и тїи дзвони,
що насъ кликали и будили
до молитвы и свиченни-
ковъ, що голосили слово
боже; покинулисьмо звычаѣ
и обычаѣ, причты и припо-
вѣсти руского народа. То
така божа воля.

Зъ одной стороны смутно
и нудно. Якъ мати вѣдлу-
чила свою дитину, она ту-
жить, нѣмъ призвычаѣтъ ся,
такъ и мы въ вѣдѣчнѣи пу-
стыни бразилїйской — труд-
но навикнути, трудно упа-
мятати ся. Може бути для
насъ радостїи и веселостю,
кобысьмо були годнїи тер-
пѣти для Господа Бога и
зачати початокъ жита на
славу божу въ томъ краю.

Мы выйшли зъ пышого
Вавилону, бо тамъ не було
вѣдъ кога навчити ся, анѣ
прикладу взяти, бо всюда
якїи панъ, такїи крамъ; мно-
го читала, але мноло облуды.

Отъ наша доля въ томъ
краю: досталисьмо то, що
намъ бракувало; лѣса и зем-
лѣ, то вже досѣтъ маемъ на
чѣмъ працювати, куда ро-

зѣйтѣ ся, тамъ вже було
проплаканѣ полѣво дровѣ и
кавалѣчкѣ землѣ прокля-
тый и переправованый и
перенлаченїи. Ту щосьмо
увидѣли, то такъ якъ слѣ,
Можемъ бути щасливїи, сли
заховаемъ то, що Богъ при-
казуе, бо много працѣ. Не-
ма ничъ готового, треба на
все старати ся на ново.
Всѣо облягае — щосьмо зъ
собѣо привезли — до оста-
тнѣого.

Не много зналисьмо, по
що ѣхали. Мы не були та-
кїи мудрїи..... Зналисьмо
толькѣ, що въ вѣтнїи не
могли утримати ся, та тре-
ба втѣкати въ свѣтъ за мо-
ре..... Наша доля, не мо-
жемъ сказати, що зла, бо
бысьмо тымъ Бога обража-
ли. Дѣхалисьмо до Парана-
гвы за своимъ коштомъ.
Ту насъ тримали и давали
намъ отримане и дальшу по-
дорожѣ, чи котрїи мавъ, чи
не мавъ. Але зъ голоду
нѣхто не умеръ, ино зъ бо-
жѣи волѣ. Дали намъ лѣса.
Не пытали, чи маемъ грошѣ.
Не поपालысьмо въ не-
волю, що може ся стати.
Еще видко, що Г. Богъ хоче
той народъ до себе прїггор-
нути, до себе навернути, бо
приславъ намъ пастыря прав-
дывого, що голосить слово
боже въ предѣчнѣи лѣсѣ.
Ходить, трудить ся, працюе
для нашего спасеня. Труд-
но описати, що въ такѣмъ
вѣдѣчнѣи лѣсѣ голосить
ся слово боже и сердце чо-
ловѣка переймае ся радо-
стію.

Опущавъ ся той, що собѣ
обѣцявъ за моремъ золоту
гору лунати и ховати та
збивати въ торбу або гото-
вїи парогѣ та роскошѣ. Самъ
не знавъ, якъ що стало ся.
Штирлїнїи золотїи помѣнявъ
за кавалѣкъ хлѣба, бо не
хотѣвъ працювати. Нагвалтъ
вертати ся до Галичины!
Неоденъ плаче надъ могил-
ю своихъ дѣтей, що ихъ
Богъ забравъ до себе, або
дѣти своихъ родичѣвъ. При
томъ доношу, отче духов-
нїи, що насъ выѣхало чо-
тырохъ (4 родинѣ) зъ той
парохїи и ще жѣмо кромѣ
одного Василя Мороза.

Кѣнчу тыхъ пару слѣвъ,
прошу приняти вѣдѣ недо-
стойного слуги, перечитати
и — сли ласка — написа-
ти до насъ.

ІІІ.

Третїи листъ Петра Каз-
ноха зъ села Варяжа, пов.
Сокаль. Подаю зъ него ли-
ше цѣкваше:

„Выѣхалисьмо зъ Варяжа
зъ той тарапаты, щосьмо
просили о метрици и не хо-
тѣли намъ дати и кричали
всѣ, що мы продали дѣтей
мастокъ, ихъ вѣтчину и за-
бираемъ ся въ свѣтъ. И всю-
да кричали до самого гра-
ницѣ пруской, ажъ на ко-
морѣ перестали. За божою
помочію, досталисьмо еи до
Бразилїи. Подорожѣ були —
якъ знаете — прикра, але
дѣхалисьмо здоровїи и жи-
вїи и жѣмо; пно хлопецъ
Петро Беднарчукъ померъ
уже на мѣсци въ Пруденто-
поли. Своимъ коштомъ до
Паранагвы, а зъ вѣдѣи кон-
томъ урядовымъ, колен и
вѣкѣтъ; далъ зъ Попто Грос-
са до нового мѣста Пруден-
тополїсѣ. Ту меншалысьмо
5 мѣсцацѣвъ и поїшлисьмо
на шакры. Досталисьмо лѣ-
са, що не знаемъ на певно,
якъ обличити. Есть на чѣмъ
працювати и — если Богъ
позволитъ — то и хлѣбъ
буде.“

Прошу о. духовного о ме-
трици. Чи о. Коританскїи
подади до Львова, бо тамъ
взяли грошѣ п. Тушинскїи
на кошта и стемплѣ и для
о. К. оплату, але що нема,
прошу — если можнѣтъ —
довѣдати ся, бо не знати,
коли тїи дѣти родили ся.

Тутъ наша доля чорненъ-
ка. Вродила ся толькѣ чорна
фасоля и кукурудза та де-
що зъ городовины. Жита и
пшеницѣ ще нема. Нема
пыльвоого хлѣба, ино въ
жорнахъ мелемо кукурудзу
и печемо хлѣбѣ. Если бы
въ Варжи зобачили, що
менкаемъ въ будѣ и хлѣбѣ
зъ кукурудзы ѣмо, то-бъ ся
посмѣяли, але мы ся тымъ
не журимъ.

Просимъ о. дух. де-що
имѣ написати о нашѣмъ жи-
тїи, що маемъ землѣ подо-
статкомъ, лѣсѣ дерева безъ
личбы, а они не мають чїмъ
палити. Знаете, мы бы на-
писали, та они насъ не ро-
зумѣютъ; замѣстъ вѣдомо-
сти народъ баламутитъ ся
и хотѣвъ бы все знати якъ
въ Бразилїи. А ту все ина-
кше. Неоденъ въ Галичинѣ
ѣздивъ, а ту пѣхотою хо-
дитъ; тамъ ся новымъ ко-
жухомъ велчаваъ, а ту про-
давъ, проѣвъ; неодна когалѣ
ховала для зарозумѣлости,
а ту дала за кавалѣкъ хлѣ-
ба. Неоденъ тамъ служивъ,
не мавъ кутика, а ту панъ,
мае лѣсѣ, поле, дерево и вро-
дѣло ся де-що; сидѣтъ собѣ
коло огня, палитъ тютюнъ,
бо его не коштуе, мае свой

ИШПАНСКО--АМЕРИКАНСКА ВОЙНА.

Головнїи причины ишпанско-американской войны.

Нынѣшну ишпанско-американско войну,
выликали двѣ, головнїи причины: смерть ге-
нерала Антонїи Мацео, котрого Ишпанцѣ забали
зрадою дня 4. децембра, 1896 р. и высаджене
минами американского военного корабля „Maine“

Коли въ Америкѣ розѣйшлася вѣдомѣсть про
убїйство генерала Мацео, трудно вже було кон-
гресови повздержатисъ вѣдѣ острого выступле-
ня въ справѣ Кубы, а численнїи вѣча для вы-
раженя симпатїи и вѣповчута для Кубы вѣдбу-
ли ся въ богато мѣстахъ.

Населене въ Вашингтонѣ было такъ обу-
рене, що товпы ставали по рогахъ улицъ и бу-
ло-бъ прїйшло до поважныхъ забурень, якъ бы
не вѣдрочено конгресу. Знатнѣйшїи мужѣ въ се-
натѣ, выступали въ оборонѣ Кубанцѣвъ и въ
одномъ часѣ здавалось, що напевно прїйде до
войны.

Зъ новымъ рокомъ 1897 наставъ spokѣи и
може бы не прїйшло до войны, если-бъ не вы-
саджене военного корабля „Maine“ въ заливѣ
гаваньскомъ въ ночи 15. лютого 1898 р., при-
чѣмъ 266 американцѣвъ стратило жите, а 4 ми-
лионы, котру то вартѣсть представлявъ корабель,
поїшло марно. Въ томъ выпадку въ цѣломъ
краю закипѣли всѣ обуренемъ и успокоене лю-
днѣности было вже невозможнымъ.

Если-бъ однакъ Ишпанїя была безпроволоч-
но прислала чекъ на 4 милионы дол. и заплавила
вѣдшководане за жите моряковъ, могло-бъ не
прїйти до войны, але Ишпанїя того не учинила.
Противно, слѣдча комїсия заявила въ мѣсцацѣ по
збуреню „Maine“а, що причиною той експлозїи
була недбалѣсть американскихъ моряковъ.

Се доляло оливы до огня и 19. цѣвтнѣя с.
р. президентъ заславъ Ишпанїи ультиматумъ, въ
котромъ жадавъ, щобы до трехъ днѣвъ выне-
сласъ зъ Кубы, що немовъ рѣвналося выпѣвѣ-
дженю войны.

Початокъ.

Повстане Кубанчикѣвъ розпочалось и взра-
стало такъ степеневѣ и тихо, що для большности
було оно неспѣдѣванкою навѣтъ тогдѣ, коли
уже майже цѣлый рѣкъ лютїлосъ. Въ лютѣмъ
1895 повстане выбухло на Кубѣ въ трехъ про-
винцияхъ. Вже вѣдѣ давна Кубанцѣвъ зрывалсь
противъ Ишпанцѣвъ, але се вѣдбувалось досѣтъ
спокойно ажъ доси. Дня 24. лютого повстанцѣ
выгнали Ишпанцѣвъ зъ трехъ провинци и ге-
нераль-губернаторъ Саїелла зателеграфовавъ до
Мадриту о додане ему 1400 жовнѣровъ. По при-
бутю войска выршувъ вѣдѣ противъ ворохобни-
ковъ, але невдовзѣ пересвѣдчивъ ся, що пов-
станцѣ суть сильнѣйшїи вѣдѣ него. Генераль
Ант. Мацео доводѣвъ повстанцямъ и побывавъ на
кождѣмъ мѣсци Ишпанцѣвъ такъ, що ишпанське
правительство вѣдклявало назадъ до краю своего
генераль-губернатора, а на его мѣсце высладо
генерала Кампоса.

Той, ледви станувъ на кубаньской землїи,
зобравъ сейчасъ свои войска и подобно якъ его
попередникъ, хотѣвъ выперти повстанцѣвъ зъ

провінци, нами занятыхъ и розпоршити ихъ
въ чнїи часы. Але не було се такъ легко. За-
разъ по своимъ прибытю стрѣнувъ ся вѣнъ зъ
повстанцямїи, котрымїи доводѣвъ генераль Го-
мезъ подѣ Гвантанамѣ и ту звѣвъ зъ ними битву,
въ котрой 400 Ишпанцѣвъ зѣстало забитыхъ,
подчасъ коли по сторонѣ повстанцѣвъ не зги-
нувъ анѣ оденъ чѣловѣкъ.

Перша завзята борба.

Але не все щастило повстанцямъ. Въ ко-
лька днѣвъ по битвѣ подѣ Гвантанамѣ оденъ полкъ
повстанцѣвъ розбито, а опѣсля генераль Гомезъ
на чѣмъ 700 кавалерїи понѣсъ страшну програму.

Але Мацео, коли почувъ гукъ выстрѣловъ,
послѣпивъ зъ помочю Кубанцямъ и опѣсля
Ишпанцѣвъ мусѣли завернути зъ великимїи стра-
тами.

На початку 1896 р. Кампосъ понавъ въ не-
ласку Ишпанїи и вѣдкляванѣ до краю, бо не
потрафивъ здушити кубанскихъ ворохобниковъ.

Не его мѣсца прислали „рѣзника“ Вейлера,
котрїи причаливъ до Кубы зъ такою думою,
що не хотѣвъ анѣ бесѣдывати зъ своимъ попе-
редникомъ. Вейлеръ прїѣвъ зъ собою 100 ти-
сячъ войска, котре заразъ выславъ на поле битвы.

Дня 17. лютого 1896 р. Вейлеръ выдавъ свою
славно проклямацію, посли котрой всѣ Кубанцѣ,
що менкали по-за мѣтомъ, мусѣли поселитисъ
примусовѣ въ мѣстѣ. Назвали ихъ концентрада-
ми. Въ колька днѣвъ познѣйше, Вейлеръ выдавъ
розпоряджене, щобы осаджено ихъ лишь при де-
котрыхъ улицяхъ и опѣсля одержали они назву
реконцентрадѣвъ. Згромаджено ихъ въ войсковыхъ
квартирахъ. Та проклямація была початкомъ звѣ-

рѣчного панованя Вейлера на Кубѣ. По той про-
клямаціи, Кубанцѣ зачали що денно ганути сот-
ками зъ голоду. Вейлеръ загадавъ въ той спо-
сѣбъ зничити Кубанцѣвъ.

Рѣзникъ Вейлеръ.

Тымчасомъ очи Вейлера були зверненїи и на
поле битвы. Розѣславъ вѣдѣ свою армію въ усѣ
папрями и повѣдомивъ повстанцѣвъ, що мусѣтъ
або зложити оружїе або уступити. Уступити, зна-
чило те саме, що поддати ся, зложити оружїе,
бо океанъ окружавъ ихъ зъ усѣхъ сторонъ. А
затѣмъ, если-бъ хотѣли уступити, мусѣли бы по-
тѣпити ся. Знавъ про те лукавыи Вейлеръ и га-
давъ, що поддадутъ ся. Але Гомезъ анѣ не ду-
мавъ складати оружїя. Зобравъ вѣнъ 3 тысячки
повстанцѣвъ и розбивши колька вѣдѣловъ иш-
паньского войска, доїшовъ ажъ до провинци Га-
ваны Ту выгравъ такожь одну битву.

Першого жовтнѣя 1896, Вейлеръ одержавъ
повѣдомлене зъ Мадриту, що се повстане коштуе
уже Ишпанїю 390 милионовъ долларѣвъ, на-
слѣдкомъ чога мусѣтъ бути якъ найскороше при-
давлене. Дали ему на се часъ до 1. сѣчня 1897
року. Се розпоряджене ишпаньской короны такъ
налякало Вейлера, що той хопивъ ся зрады, кот-
рою жертвою упавъ генераль повстанцѣвъ Ант.
Мацео.

Зраду ту выконавъ въ слѣдующїи способѣ:
Мацео одержавъ вѣдѣ Вейлера запрошене на на-
раду въ справѣ дипломатичной. Мацео выстро-
енїи въ свѣсъ найкрасне убране, зъ дороговѣн-
нѣостями на грудяхъ и рукахъ, безбороннїи, якъ
лицювало гостеви, удавъ ся до обозу неприяте-
ля. Товаришнѣвъ ему лишь сынъ Гомеза. Коли
станули передъ Вейлеромъ, той, не промовивши

и за податокъ аѣхто ничь не каже. Ино бѣда, що жидка нема, щобы мавъ зъ кимъ гандльовати.

Ще я хотѣвъ бы додати пару слѣвъ до повѣстивъ вѣстей. Ты люде выемігрували до Бразиліи тому 2 роки, отже въ томъ часѣ, коли вже за дармо не перевозили. Покидали край тогды, коли на еміграцію п емігрантовъ зачали по галицки уважати, черезъ що люде натерпѣли си богато. Тяганины та бештаины по беширкахъ и уридахъ такъ свѣтскихъ якъ и духовныхъ, мѣсто вильвати усмиряючо на хотячихъ раю бразилійского, зацѣлювали въ сердца ихъ только гнѣвъ по большали копты и веномари горацку еміграціону. Народъ лишавъ батьковщину середъ проклятовъ, що выкористали агенты. Осъ навѣтъ така п. Тушинскій зѣ Львова выдуривъ на метрику, котрыхъ люде до нынѣ не бачили. Будучи со трудникомъ въ Варшавѣ — о скѣлко собѣ пригадуо — то старий парохъ жадныхъ метрикъ на прошене п. Тушинского не выславъ. Въ кождѣмъ разѣ про лу теперѣшного тамошного со трудника о. Набака, щобы о. К. про те розпы тавъ, заглянувъ до прото колу и подавъ до публичной вѣдомости про совѣст ность п. Тушинского.

Въ наведеныхъ листахъ скушо вѣстей про жите па шавъ людей топ околицѣ въ Бразиліи. Але якъ онѣ е, все таки цѣкаві. Однимъ словомъ ще бѣда. Характе ристичне се; що у нашого християнина нарѣкване на нужду, туга за краемъ бать ковскимъ, надѣрне упова не на Бога берутъ верхъ, середъ чого ще и жиды за дае, бо не мае зъ кимъ ган дльовати. Той реально пра цѣ, выкористаня даныхъ об ставинъ и знаня жита, якъ бачимо у емігрантовъ чу жихъ народовъ, у нашихъ дуже мало. Зда: ся, наче бы ждали на галицкого жиди ка, щобы допомогъ. Не жу рѣтъ ся, ели самі не зро бите того, що повиннысте, то скоро будете мати жид ка и то не одного, только трошечки зъ нужды обтря сетесь. Надѣя на Бога добра, але не надѣрна. До надѣй треба ще сильно при ложити руки.

Ант. Боичевскій.

Гигієна або наука о здо ровлю.

Ще кѣлька слѣвъ про щеплене.

Въ теперѣшныхъ часахъ крѣмъ щепленя вѣсны маемо ще и другий щепленя. И такъ, въ случаю укуше ны скаженою собакою, мы щепимо Пастеуровскій антитоксень, названный по пме ни французкого ученого Пастеура, котрый вынайшовъ той антитоксень и спасаемо жите вѣдъ страшнои недуги, званой „водобозынь“, при котрой чоловѣкъ не може нѣ бѣти, нѣ пяти и умирае зѣ голоду. Такъ само при заведужаню дѣтей дифтерією, противъ котрой не було передъ тымъ май же жадного средства и та кой дѣти звычайно умирали, а теперь маемо прекрасне средство въ видѣ дифтерій ного антитоксена, вынайде ного двома учеными, нѣмец кимъ лѣкаремъ — Берингомъ и французкомъ — Ру и мы въ силѣ теперь бороти ся зъ тымъ безпощаднымъ не дугомъ, котрый давнѣйше забиравъ тысячи дѣтей въ могилу. Навѣтъ зѣ страш ными сухотами, противъ ко трыхъ не було доси нѣ якихъ средствъ, мы теперь маемо вже бороти ся, зав дяки антитоксенови Коха, котрый хочъ ще не довѣвъ своего великого значѣня, якъ снаслетси вѣдъ топ недуги, но колеси се средство боль ше усовершити ся. Взагалѣ треба сказати, що въ тепе рѣшныхъ часахъ лѣкарѣ вы находятъ чимъ разъ новѣй ший антитоксены противъ розличныхъ инфекційныхъ (заразливыхъ) недугѣвъ и хто знае, може вже близ кой часѣ, коли противъ вся кой инфекции (заразы) буде антитоксинъ и смертель ность вѣдъ заразливыхъ не дугѣвъ мы будемъ въ силѣ змѣнчати. Треба на те па мятати, що чимъ скорше щепити той антитоксень при заведужаню даною заразою тымъ большій выды на по дужане недужого. Въ осо бенности то важне при заведужаню дѣтей дифтерією и тому, коли родичѣ лишъ почувють твердый, сильный кашель зъ тяжкимъ вѣдды хомъ у дѣвныи, они сей часъ повинны удати ся до лѣкаря, котрый познавши

правдыву дифтерію, поспѣ шить зъ защеplenемъ диф терійного антитоксена и вы ратуе дѣтвну, мѣжь тымъ якъ въ случаю недбалости зѣ стороны родичей и вѣд кладованемъ прикликати лѣ каря, въ надѣѣ, що дѣтина може бути сама выйде и безъ медецины, лѣкарѣ тра тять саме вѣдповѣдныи и пригодныи часѣ для щепле ня, а родичѣ тратять дѣтв ну.

Д-ръ С. Вльмбергъ.

НОВИНКИ.

Допредѣлитель въ читальн.

Вы пригадете собѣ п. предплатника „Свободы“, що мы вже разъ поднесли вагу выдавничтва просвѣт ныхъ книжочокъ. Проектъ той не мѣгъ увѣйти сей часъ въ жите задли розличного рода перенонъ. Теперь коли у насъ вже своя машина, а матеріалъ до книжочокъ въ рукахъ, мы маемо присту пити до выдавничтва. Пер ша книжочка „про конста туцію Сполученыхъ Державъ“ повити ся невдовзі, тому най предѣлитель чи тальнѣ иприсылають нашой редакціи списы вѣсѣхъ охо чивъ до читаня. Рѣвножь вѣ въ тыхъ мѣсцевостяхъ, де нема читальнѣ, най згрома дити ся и подадутъ намъ свои имена. Що выдавничтво поучаючихъ книжочокъ тро хи приповнило ся, нѣчо въ томъ дивного, коли звачить ся бракъ розличныхъ рѣчей до того потрѣбныхъ. Теперь по малу будемъ старати ся выповновивати тѣ браки, а читатель не мало причынятъ ся до усуненя тыхъ недо стачъ, коли кождый накладъ порозхачлюють, розумѣе ся, за грошѣ.

— Ажь 15 миліонѣвъ лѣровѣ — якъ доносить одевъ италійскій дневникъ — выдало италійске прави тельство на усмирене рево люціи голодолов, котра вы бухла въ маю с. р. на по востровѣ Апенѣнскихъ. Певно, ели бы такую суму було правительство выдало передъ тымъ на якій публич ній роботы, щобы допомогти голодуючому населеню, то не було бы прійшло до роз руховъ и такого страшного проливу крови.

Цвѣтокъ православный

Такъ якъ я довго въ Jer sey City перебуваю, пере ходила ся рѣжвий хвилѣ: злий и добрый. Але въ одномъ часѣ зачало ся и криво славіе розширвати, а те криво славіе зачавъ голосити такой твердо-русскій патріотъ якъ Яковъ Урбанъ зъ села Жды нѣ въ Галичинѣ. Зо два мѣсяцѣ лазили по улицяхъ и верещали, що ихъ траво славіе такъ взрастае, якъ цвѣты на веснѣ; але не дов го тревало якъ все пошло въ дубину и они лишили ся якъ на ледѣ. Що-жь ту робити нашому твердому патріоту? Православный его покинулъ, а до своихъ лѣ и чпта розпука. Ажь учувъ нашъ Яковъ, що жыныча громада въ краю вѣдкупила вѣдъ жиды коршму, тай за гадавъ поѣхати тамъ и ста ти арендаремъ, бо якъ ка завъ, що тамъ нема такого мудрого чоловѣка, котрый бы розумѣвъ ся на такомъ бизнесеѣ. Позбиравъ вѣнь свое имате, тай подувъ до краю, але коли прійшовъ до своего рѣдного села, то майже всѣ знали, що вѣнь есть криво славнымъ чоловѣкомъ, таи не пріяли его за аренда ря, бо ту кажутъ, за мило гонька Русь для такого твердого, мѣгъ бы за надто здусити. Радъ не радъ нашъ твердый патріотъ позбиравъ зновъ свое имате, тай по талабавъ до твердои Руси, то есть на Мадяры. . . . Зѣ Богомъ Парасю!..

О свахѣ.

Нѣмецкій лѣкаръ д-ръ Пі ля предложивъ недавно въ товариствѣ для психологів и неврологів обширну и займаючу свою студию надъ правилами володѣчними сномъ. Сей лѣкаръ орѣкъ на подставѣ досвѣдовъ, що въ першой годнѣ пс засне но снѣвъ немае ся, а ели е, то вѣдтворюють образы давныхъ приключень. Чимъ ближе цоры вставати, тымъ частѣйше сны вѣдтворюють свѣжо пережиті факты и хвилѣ. Мае се походити зъ того, що комѣрки мозковій, котры въ послѣднемъ часѣ наибольше потребують вы почонку п въ перныхъ хвилѣ сну они майже мертвы. Допера троха покрѣпивши ся, зачинають свою роботу та вѣдтворюють въ нельо-

гичномъ и часто невыразномъ освѣтленю найновѣйшій пере житий пригоды.

— Дня 24. с. м. вѣдбуло ся торжественне посвячене русской церкви въ Ансоніи, Конн. при численной уча сти народа. Для браку мѣ сця опсье того торжества подамо въ слѣдуючѣмъ чи слѣ.

ДО КАНАДЫ!
Хто хоче ѣхати до Канады, най наипше до мене по знизженій тикетъ. — Величезна сила людей наплывае до Канады. Незадовго неможъ тамъ буде вже доброй землѣ достати. Спѣшѣтъ ся, ели хочете забезпечити долю своимъ дѣ тямъ. — Подайте менѣ имена п роки на адре су:
Rev. N. Dmytrow.
35 Johnson Str.
BUFFALO, N. Y.

НОВЫЙ РУССКИЙ ГОТЕЛЬНИКЪ
Стефанъ Кузьмакъ,
на разѣ коло церкви въ ОЛИФАНТЪ, ПА.
Запрашае до себе Русинѣвъ-кранювъ на свѣже пиво, добру виску и смакнй цѣ гары.
Хочешъ выпити добрую виску, заграи собѣ въ публ икѣ вѣско вѣдывати ся — иди до Стефана. А шо найваж нѣйше, у него пиланика ажъ нѣтъ свѣтъ.
Гура хлопцѣ до своего!

АНТОНІЙ ОНУЩАКЪ,
214 W. Lloyd, Str.
— SHENANDOAH, PA. —

*** Русскій готель. ***
Чи вы вже люде не перестанете ходити по чужихъ готеляхъ и спомагати своимъ центами другій народности? Та по шо шукати чужихъ богѣвъ! — Дивѣтъ добре по Шенандорѣ, а певно знайдете своего чолорѣка, въ ко трого и вино и виска и пиво и темперъ и другій добрый и все свѣжий напитокъ, а услуга чемна, бо все жѣ то у Ру синна. А ще який то Русинъ? Кождый его дуже добре знае. Та-жь то Антоній Онущакъ. Ну и якъ-жежъ не зайдете до него? — Грѣхъ бы бувъ смертельный якъ бы вы Ру синны въ Шенандорѣ омн али того щирого Русина.

Hotel
HETMAN SCHMIELNICKI
Alex Halaburda,
Mt. Carmel, Pa.
Коло лигайского дѣпа есть русскій готель, одинокой на цѣле мѣсто русскій готель. Чистенько тамъ, всякій на полъ, якъ виска, пиво, румъ, темперъ и ин. дуже добрый и здоровый. Хто хоче пере почувати, знайде тамъ чисте лѣжко и чемну услугу.
А у Русина! Чая будемо все ходити по чужихъ лѣжкахъ и за свои грошѣ по гутать стоять!

ВЫПРОДАЖЬ!
ТЕПЕРЬ МАЕТЕ СПОСОБНОСТЬ.
Зторгованыи долларъ въ купнѣ есть заробле ный долларъ, а вы можете заощадити свои до льяры черезъ купно кухонныхъ направокъ.
Выложено пеца цеглами 50 цнт. Поддержка цеголь и рушту давнѣйше по 12 цнт. а теперь по 6 цнт. фунтъ. Передъ пеца и рушты давнѣй ше по 10 цнт. фунтъ, теперь по 5 цнт. До ку хонныхъ пецовъ ропты давнѣйше по 7 цнт., теперь по 3 цнт. фунтъ.
Пріймае ся направи для слѣдуючихъ пецовъ:
Valley Nowelty, Opolla and Cresta. Miners Hope, Duplex, Broadway and Gauze Door, Irving Range, Othello, Montour, Art Canopy. The Bride, old and improved, Advance Cook, Art Cook, Barley Sheaf Cook, Black Warrior, Duplex, Climax Cook, Automatic Cook, Eclipse Cook, Ex Penn Cook, Capello Range, Globe Range old and improved, Golden Sheaf Cook, Happy Home Cook, Jumbo Cook, Lancello and Beechwood, Lehigh Range, Master Workman and New Model, Acorn, Miner Choice, Miner Friend, Miner Help, Old Miner Pride, Miner Rest, Mountain City Cook, New Splendid Range Duplex, New Era and New Treasure, Pioneer Cook, Plato Range, Queen Esther, Red Warrior Duplex, Regulator Cook, '76 Cook.
Маемо выборъ пецовъ по цѣнахъ вѣдъ \$9—20.
H. H. WILLIAMS
South Oak Street.
MT. CARMEL, PA.

КВАРТЕТЫ на МУЖЕСКІЙ ХОРЪ:
„ТОРБАНЪ“
Купити можна у Д. Роз дольского, Львѣвъ, ч. 36., або въ редакціи „Свободы“ въ Mt. Carmel, Pa.
Цена выпуска 25 центѣвъ.

Lehigh Valley R.R.
In Effect May 15, 1898.
Пасажерскіи трены зѣ Mt. Carmel до Buffalo, Scranton, Elmira, Wilkes Barre, White Haven, Hazleton, Mauch Chunk, Allentown, Bethlehem о год. 7:23 и 9:40 до полудня; а 12:28 и 4:38 по полудни.
До Philadelphia и New York-у о год. 7:18 до полудня и 12:28, 4:38 по полуд. До Centralia, Shenandoah, Mahanoy City, Pottsville, Hazleton и до всѣхъ станцій въ околнцахъ вуглевыхъ о год. 7:18, 9:40 до полуд. и 12:28, 4:38 по полудни.
До Shamokin о год. 7:30, 11:32 до полуд.; а 2:20, 6:44 и 9:55 по полудни.
Экспресови трены до Philadelphia и New York-у о год. 7:18 до полудня; 12:28 и 4:38 по полудни.
Трены до Mt. Carmel.
Зѣ New York-у о год. 8:20 до полудня и 4:10 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:00 по полудни.
Зѣ Philadelphia и о г. 4:10, 9:00 до полуд. и 4:50 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:10 по полуд.
Зѣ Pottsville о год. 9:45 до полуд. 12:35, 5:05 и 8:10 по полуд.
Зѣ Wilkes-Barre о год. 8:00 до полудня, 2:55 и 5:35 по полуд. Въ недѣлю о год. 2:58 по полуд.
Недѣльные трены до Philadelphia и New York-у и до всѣхъ станцій межъ тымъ мѣ стами о год. 9:00 до полудня.
До Pottsville, Hazleton, Wilkes-Barre и до всѣхъ станцій въ околнцахъ вуглевыхъ о год. 9:00 до полуд. и 5:55 по полудни.
Недѣльный трень до Shamokin о год. 10:21 до полуд. и 7:58 по полуд.
CHAS. S. LEE,
Gen'l Pass. Agent,
— R. H. WILBUR, General Supt.

зъ ними одного слова, велѣвъ ихъ хопити и порубати на кусники.

Въ ночи послѣ того морду Кубанцѣ напали на обозъ Вейлера, щобы вѣдобрати тѣло своего вождя. И вѣдобрали его и принесли до своего обозу, потяте мечомъ зрадника.

Пановане жестокости.

Вѣдомость про те рознеслась летомя блискавицѣ по цѣлой кули земскѣй, а Вейлеръ звинявъ ся передъ королевою, шо за пересадно его представили. Чи повѣрила ему королева чи нѣ — не знати; але се певне, що ишпанскій народъ не повѣривъ его повненямъ въ той справѣ, бо вѣдъ того часу, зачавъ дивитись на него коесымъ окомъ. Навѣтъ Ишпанцѣ лякають ся рѣз няка.

На Рѣздво 1896 надъ оспротѣлымъ вѣддѣломъ повстанцѣвъ по смерти Мицеа, взявъ провѣдъ генераль Ривера и вѣдъ того часу ажъ до половины 1897 р. тревала завзята борба помѣжь повстанцами и Ишпанями. Кровавий стрѣчѣ вѣдбувались майже шоленно, зъ ко трыхъ разъ одна а разъ друга сторона выходила побѣ довною, ажъ въ концѣ цѣбѣда стала чимъ разъ боль ше перехлянтись въ сторону повстанцѣвъ.

Въ августѣ минувшого року прійшло до за су рень въ Ишпаніи, президента министровъ Кановаса за билл. За три мѣсяцѣ до смерти, Ишпанія такъ была завята внутрѣшними забуренями, шо не звертала ува ги на кубапскую ворохообню. Тымчасомъ Вейлеръ гу лявъ свободно, не здрѣгаючись передъ жаднымъ жесто кимъ чиномъ — дусѣвъ старцѣвъ и дѣтей, мужчаны и женцины. Одныхъ моривъ голодомъ, другихъ велѣвъ замыкати до вязницъ або крѣати по рѣзницѣ.

Зѣ горожанами Сполученыхъ Державъ обходивъ ся мовѣ зъ собаками. Коли вже насмѣхавъ ся люд-

ской крови, на ждане Сполученыхъ Державъ, либе ральне министерство Сагаеты, вѣдкликало его до краю въ жовтню минувшого року. На его мѣсце прійшовъ Блянокъ.

Блянокъ на столько бувъ лагоднымъ, на сколько Вейлеръ бувъ жестокимъ. Приславъ вѣнь до ряду Спол. Державъ мировій запевненя, а въ день подяки въ падолистѣ мин. року, повѣдомивъ рядъ того крику, шо рядъ въ Мадригѣ годити ся на самоуправу Кубы. Старый Гомезъ, генераль повстанцѣвъ, написавъ листъ до МкъКинлея, шо радше волилъ боротись до послѣд нои каплѣ крови якъ пріяяти такую самоуправу подѣ зверхною властею Ишпаніи.

Масія корабля „Maine.“

Станъ рѣчи стоявъ теперь горне якъ коли небудъ передъ тымъ. Пославецъ ишпанской королевы при ѣхавъ до Вашингтону и ту запевнявъ президента, шо повстаня на Кубѣ такъ якъ бы не було, а ворохобять ся еше трохи найубожина людность. Въ томъ самѣмъ часѣ дойшла до Вашингтону вѣсть про розливъ крови, про забуреня и смутшеня на Кубѣ. Гандель зниче ный, а довѣзъ вѣдгатыи. Американскій удѣлъ на Кубѣ ставъ безхосеннымъ, а навѣтъ корабельный компа ній перестали залагоджувати тамъ свои интересы.

Запекосеній подобными вѣстями, президентъ и комисія военна, постановили саміи провѣрити станъ рѣчи и выслали военный корабель Мейнъ до гаваньско го заливу, зѣ которого американцѣ мали слѣдити за привидимымъ станомъ рѣчи на Кубѣ. Повстанцѣ пови тали корабель рѣдостно, бо чули, шо позбають зъ ча сомъ ихъ слушность; а Ишпанцѣ споглядали на кора бель вѣзвѣрчиво.

Коли Мейнъ станувъ въ гаваньскомъ заливѣ, ишпанскій посоль написавъ до Мадригу листъ, въ котромъ згнѣбивъ МкъКинлея, однакъ листъ перехо плено и вѣдослано до Вашингтону, черезъ шо посоль муеѣвъ вѣдѣхати до краю.

Въ кѣлька днѣвъ познѣйше, розѣйшла ся по Аме ридѣ страшна вѣсть, шо военный корабель Мейнъ збу реный, кѣлхасотъ моряковъ страило жите. Сейчасъ выслано слѣдчу комисію, котра по 4 тыждняхъ слѣ дженя оголосила, шо експлозія наступила зѣ внѣ. Було яснымъ, шо Ишпанцѣ допустили ся зрады.

Послѣдній крокъ.

Дня 9. марта с. р. перейшовъ въ конгресѣ бѣль, уповномочняючий выковавчу власть того краю выаси гновати 50 миліонѣвъ долларѣвъ на оборону побережа. Те выкликало таке порушене въ Ишпаніи, шо послы узнала за вѣдповѣдне вѣдѣхати до своихъ краѣвъ. Пре зидентъ МкъКинлѣй вздержувавъ ся выовѣсти Ишпа ній войну и уживавъ усѣхъ средствъ, щобы не допу стити до неѣ, однакъ подѣ напоромъ загалу, конгресъ ухваливъ войну, а президентъ подписавъ.

Про хѣдъ войны ишпанско-американской, мы вже писали и тому другій разъ того повтаряти не будемо, а конецъ войны покаже недалеча будучность. Не сумнѣваемось, шо американцѣ выйдуть зѣ той вой ны побѣдоносно и тамъ, де досп повѣвала ишпаньска хоругвь, знамя неволѣ и тиранства, повѣвати буде звѣздиста хоругвь, знамя вѣльности.

Хто хоче записати собѣ прав диво хлопску газету, най лише на адресу:
„BROMADSKYJ HOLOS“
UL. KLONOWICZA No. 4
Lemberg,
EUROPE — AUSTRIA — GALICIA
Коптѣе лишѣ \$1.00 на рѣкъ.
За „Свободу“ належить ся

